

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.057
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії

Кіт Ростислав Дмитрович

(власне ім'я, прізвище здобувача (ки))

1998 року народження, громадянин

України

(назва держави, громадянином якої є здобувач (ка))

освіта вища: закінчив у 2020 році

Національний університет «Одеська

(найменування закладу вищої освіти)

юридична академія»

за спеціальністю (спеціальностями)

«Право»

(за дипломом)

працює військовослужбовцем

військової частини А1182, м. Бердичів

(посада)

(місце основної роботи, підпорядкування, місто)

виконав акредитовану освітньо-наукову програму

Право

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом

Одеського державного

(повне найменування закладу)

університету внутрішніх справ від «29» квітня 2024 року № 200, у складі:

(вищої освіти (наукової установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)

Голови разової
спеціалізованої
вченої ради -

Віктор Конопельський

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри
кримінального права та кримінології Одеського
державного університету внутрішніх справ

Рецензентів -

Андрій Бабенко

доктор юридичних наук, професор, директор Інституту
права та безпеки Одеського державного університету
внутрішніх справ

Людмила Кулик

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
кримінального права та кримінології Одеського
державного університету внутрішніх справ

Офіційних опонентів -

Анатолій Мовчан

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності Львівського
державного університету внутрішніх справ

Денис Колодін

кандидат юридичних наук, доцент, декан факультету
цивільної та господарської юстиції Національного
університету «Одеська юридична академія».

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «27» червня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня
доктора філософії з галузі знань

08 Право

(галузь знань)

Коту Ростиславу Дмитровичу

(власне ім'я, прізвище здобувача (ки) у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Кримінально-правова

характеристика викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем»

(назва дисертації)

за спеціальністю (спеціальностями)

081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано в Одеському державному університеті внутрішніх справ

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник Ганна Собко доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 08 Право.

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, які містять обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків, з них: 4 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 1 розділ у колективній монографії в науковому виданні іншої держави, 3 тези доповідей на науково-практичних конференціях, круглих столах.

1. Кіт Р. Д. Особливості диференціації діянь, пов'язаних із викраденням, привласненням, вимаганням військовослужбовцем військового майна, а також заволодінням ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем, зі схожими дисциплінарними та адміністративними правопорушеннями. *Київський часопис права*. 2022. № 4. С. 133–138.

2. Кіт Р. Д. Суб'єктивні ознаки складів кримінальних правопорушень, пов'язаних із викраденням, привласненням, вимаганням військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 282–288.

3. Кіт Р. Д. Кримінальна відповідальність за військові кримінальні правопорушення як правозастосовчий комплекс: досвід міжнародного правового дослідження. *Публічне право*. 2023. № 1. С. 65–74.

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Анатолій Мовчан доктор юридичних наук, професор.

Позитивно оцінюючи зміст та наукове значення роботи хотілося б окреслити деякі дискусійні моменти, а також зробити певні зауваження та висловити окремі побажання до роботи, а саме:

1. У підрозділі 1.2. (стор. 75-82) дисертант детально досліджує питання викрадення військового майна. Зокрема, сформульовано визначення викрадення військового майна військовослужбовцем із використанням службового становища – як вчинене з корисливою метою шляхом використання службового становища протиправне безоплатне вилучення та (або) обертання військового майна на користь винного або інших осіб, які спричинили заподіяння матеріальних збитків державі та (або) боєготовності військ та військової безпеки держави.

На наш погляд, у цьому підрозділі бажано було б надати авторське визначення військового майна.

2. Окремі положення наукової новизни потребують доопрацювання, зокрема: у рубриці «вперше» надається авторське бачення «встановлення правового титулу, на якому військове майно закріплюється за військовими частинами, закладами, установами та організаціями Збройних Сил України. За аналогією до Закону України «Про власність», який втратив чинність, варто встановити, що майно, яке є державною власністю й закріплене за державною установою, що перебуває на державному бюджеті, належить їй на праві оперативного управління, і відповідно обґрунтовано доцільність доповнення Закону України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України» статтею про правові титули».

На думку опонента, посилання на Закон України «Про власність», який втратив чинність на підставі Закону № 997-V від 27.04.2007, є не зовсім коректним. У науковому дослідженні слід посылатись на чинні нормативно-правові акти та наукові праці науковців, які є фахівцями з даного питання.

3. У рубриці «набуло подальшого розвитку» наукової новизни дисертантом зазначається: «встановлення несвоєчасного роз'яснення Верховним Судом у Постановах Пленуму Верховного Суду у кримінальних справах суперечностей і новел щодо застосування практики при кваліфікації на стадії досудового розслідування та визначення покарання в місцевих судах».

Натомість, після прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України у 2012 році замість терміну «кримінальна справа» використовується термін «кримінальне провадження».

Відтак, під час публічного захисту дисертації бажано було б пояснити, що здобувач має на увазі, використовуючи термін «роз'яснення Верховним Судом у Постановах Пленуму Верховного Суду у кримінальних справах».

4. На стор. 29-30 дисертації зазначається, що автором у дослідженні використано низку емпіричних відомостей, зокрема: дані кримінально-правової статистики Офісу Генерального прокурора про стан та структуру кримінальних

правопорушень за 2018-2022 рр.; аналітичні узагальнення МВС України, Національної поліції України, Верховного Суду, Державної судової адміністрації України за 2018-2022 рр.; дані судової статистики за 2018-2022 рр.; статистична звітність Державного комітету статистики України за 2018- 2022 рр.; результати вивчення 310 вироків за вчинення кримінальних правопорушень у 2018-2022 рр.

На наш погляд, бажано було б використати зазначені відомості також за 2023 рік.

5. У вступі дисертації (стор. 24-25) автор посилається на дисертаційні та монографічні дослідження вітчизняних вчених в галузі кримінології, кримінального права та процесу, кримінально-виконавчого права, присвячені військовій службі.

На думку офіційного опонента, більш доцільно було дослідити ці наукові праці в розділі 1 «Теоретичні засади викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем».

6. У дисертації недостатньо висвітлено міжнародний досвід розслідування та судового розгляду викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Вбачається, що вивчення цього питання значно збагатило б дисертаційне дослідження і дозволило б сформулювати необхідні та доцільні пропозиції, спираючись не лише на вітчизняні джерела, а й враховуючи позитивний досвід іноземних держав. Можливо, частина питань, яка піднімається дисертантом, вже знаходить ефективне вирішення саме в практиці слідчих та судових органів зарубіжних країн.

Водночас наведені зауваження та побажання не ставлять під сумнів дисертабельність роботи в цілому. Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих у роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел з проблематики наукового дослідження.

Зазначені офіційним опонентом зауваження носять, головним чином, дискусійний характер, відображають власну наукову позицію опонента й можуть слугувати підставою для наукової дискусії під час захисту дисертації. Зазначені зауваження не впливають на позитивну оцінку дисертації.

Денис Колодін кандидат юридичних наук, доцент.

Окрім позитивних аспектів, у дисертації міститься ряд положень, висновків та пропозицій, які викликають дискусії та потребують додаткового обґрунтування з боку здобувача під час публічного захисту, а саме:

1. На сторінці 111 дисертаційного дослідження автор зазначає, що «будь-яке вилучення військового майна зі сфери його застосування, тобто відрив від виконання бойових, навчальних завдань, враховуючи його призначення, що полягає у забезпеченні обороноздатності підрозділів, за своєю суттю заподіює чи створює умови для заподіяння шкоди боєздатності військ та військової безпеки

держави». В даному контексті потребує уточнення, що автор розуміє під «створенням умови для заподіяння шкоди боєздатності військ та військової безпеки держави», враховуючи, що безпосереднім об'єктом, за думкою автора є суспільні відносини, які охороняються чинними законами та іншими нормативно-правовими актами України щодо порядку збереження, використання, обслуговування військового майна.

2. На сторінці 228 дисертаційного дослідження автор робить висновок про необхідність додати примітку до ст. 410 КК «з визначенням чіткої суми істотної шкоди з метою уникнення суб'єктивного ставлення до військового державного майна з боку досудового розслідування та суду». При цьому не вказує, яка саме це має бути сума та як такий підхід буде узгоджуватись із іншими положеннями КК України.

3. Одним із пунктів наукової новизни автор виділяє наступне «кваліфікуюча ознака «службова особа з використанням службового становища» недосконала й викликає складності в застосуванні, оскільки в законі немає чіткого визначення використання свого службового становища, не відображено специфіку цього поняття стосовно військовослужбовця».

При цьому автор пропонує визначити службову особу як таку, що «має всі ознаки загального суб'єкта кримінального правопорушення, яка перебуває на службі в державних органах, органах місцевого самоврядування, державних або муніципальних установах, Збройних Силах України, інших військах та військових формуваннях, комерційних чи інших організаціях незалежно від форми власності, виконує покладені на неї обов'язки зі служби за грошову винагороду, що виплачується за рахунок коштів бюджету, бюджету відповідного органу, установи, військового формування, організації, а також власника організації та індивідуального підприємця».

В той же час, на сторінці 159 дисертант додає, що «таке визначення через свою універсальність є цілком припустимим для військовослужбовців, які мають службове становище. Однак стосовно сконструйованого законодавцем складу ст. 410 КК України воно вимагає розширеного тлумачення прав та обов'язків по службі, оскільки саме вони визначають статус особи та є ключовими для кваліфікації дій при вчиненні кримінального правопорушення за ознакою «використання свого службового становища»».

Далі на сторінці 160, автор вказує, що визначальним критерієм для особи як суб'єкта викрадення з використанням службового становища є характер виконуваних нею функцій: представника влади, організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських, а також управлінських.

При цьому із змісту дисертації не зовсім зрозуміло, яким чином автор пропонує змінити, як він зазначає, «недосконали кваліфікуючу ознаку» та які зміни потрібно внести в КК України, якщо це потрібно. Зазначений аспект потребує розкриття під час публічного захисту.

4. Неодноразово в рамках дисертаційного дослідження автор пропонує внести зміни до КК України. Так, на сторінці 164 зазначено «пропонуємо внести зміни до ст. 29 КК відносно дій співвиконавця»; на сторінці 173 «пропонуємо внести зміни до Примітки ст. 45 КК України»; на сторінці 173 «пропонуємо внести зміни до примітки ст. 45 КК України, у якій до корупційних буде віднесено лише ч. 2 та ч. 3 ст. 410 КК України» і т.д. При цьому, у роботі відсутній узагальнений

висновок щодо всіх змін до чинного законодавства, які пропонує автор. Це було б доцільно зробити або ж у висновках, або ж як додаток до дисертаційного дослідження для відображення цілісного підходу в аспекті вдосконалення законодавства.

Вищенаведені спірні положення мають дискусійний характер і не впливають на високий рівень дисертації, яка рецензується.

Андрій Бабенко доктор юридичних наук, професор.

Позитивна оцінка дисертаційного дослідження Кота Р.Д. у цілому та її окремих положень зокрема, не виключає можливості та необхідності висловити певні застереження і зауваження щодо позицій, які потребують критичної оцінки, є спірними або потребують додаткової аргументації та дають можливість вступити у дискусію з автором:

1. Дисертація тільки б виграла, а межі отриманих знань значно б розширилися, якщо б автор приділив значну увагу аналізу зарубіжного досвіду з кримінально-правового реагування на злочини у сфері викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.

2. Висновки та пропозиції у дисертації багато в чому ґрунтуються на великій кількості статистичних даних, а також прикладів слідчої та судової діяльності в Україні з досліджуваної проблематики. У зв'язку з чим, варто запропонувати авторові у подальших дослідженнях узагальнити закономірності кримінологічної характеристики вказаних злочинів і надання не лише кримінально-правових заходів впливу, а і заходів загально соціальної, спеціально-кримінологічної та індивідуальної превенції викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.

3. Враховуючи, що в нашій країні вже 2 роки відбувається війна, на мою думку, робота тільки б виграла, якщо питання воєнного стану знайшло відображення у поставлених завданнях та у плані дисертаційної роботи. Висловлені зауваження стосуються переважно спірних, дискусійних проблем. Вони не впливають на загальну позитивну оцінку роботи Кота Р.Д., яка є самостійним завершеним комплексним дослідженням актуальної теми, має науково-теоретичне і практичне значення, містить наукові положення, що є новим вирішенням конкретного наукового завдання та сприяють здійсненню комплексного вивчення кримінально-правових засад з протидії викраденню, привласненню, вимаганню військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем з урахуванням основних тенденцій розвитку доктрини права та позитивної зарубіжної законодавчої практики.

Людмила Кулик кандидат юридичних наук, доцент.

Позитивно в цілому оцінюючи зміст рукопису дисертації Кота Р.Д., результати здійсненого ним дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну значимість, все ж необхідно звернути увагу на деякі дискусійні питання, нечіткість обґрунтування окремих положень, міркувань та висновків автора, зокрема:

1) автором проведено анкетування з проблемних питань досліджуваної проблематики в яких прийняло участь: 200 співробітників органів спеціалізованої прокуратури, 157 працівників територіальних правоохоронних органів, 300 військовослужбовців за контрактом, 186 осіб із цивільного персоналу військових частин та установ, 230 пересічних громадян, а всього 1073 особи. Крім того, в роботі представлені матеріали анкетування й опитування 225 фахівців, які безпосередньо займаються запобіганням викрадення, привласнення, вимагання та іншого протиправного посягання на військове майно, яке вчиняється військовослужбовцями. Вважаємо, що такого виду розробки більш притаманні для кримінологічних досліджень.

2) Серед положень наукової новизни автором визначено, що уперше: – запропоновано виокремити п'ять періодів (історичні етапи) становлення та розвитку кримінального законодавства України в сфері охорони військового майна від протиправного посягання: від стародавніх часів до XVI ст. – становлення криміналізації діянь, пов'язаних із викраденням військового майна; XVI початок XX ст. – на тлі кодифікації значної кількості кримінально-правових норм, виокремлених на підставі характеру діяння, виду предмету посягання, місця вчинення злочину, – відбувається посилення державного контролю та відповідальності за викрадення військового майна; 1917-2001 рр. (чинності КК 1920, 1927, 1960 рр.) відрізняється значним скороченням кримінально-правових норм шляхом створення більш узагальнених положень змісту диспозиції, а отже альтернативності характеру діяння як підстави відповідальності за незаконне розкрадання військового; з 2001 р. – по теперішній час відбувається поступове реформування законодавства шляхом криміналізації діянь, пов'язаних із виділенням окремих предметів розкрадання, а отже формулювання підстав спеціальної оцінки ступеня їхньої небезпечності; окремо розглянуто новітні тенденції які відтворені у проекті нового кримінального законодавства у 2020 році, проте поки що не є прийнятим до чинності.

По-перше, на мою думку, період з 1917 по 2001 рік невинувато великий, враховуючи політичні та соціально-економічні перетворення.

По-друге, щодо періоду з 2001 року по теперішній час, сьогодні вже є коментарі й уточнення щодо проекту нового КК України, тому посилання на них є передчасним.

По-третє, мною нараховано 4, а не 5 періодів.

По-четверте, і це – головне, в тексті роботи і у висновках про цю періодизацію немає ні слова. Не зрозуміло, на чому ґрунтується позиція автора.

3) Також вперше заявлено визначення службової особи як такої, що має всі ознаки загального суб'єкта кримінального правопорушення, яка перебуває на службі в державних органах, органах місцевого самоврядування, державних або муніципальних установах, Збройних Силах України, інших військах та військових формуваннях, комерційних чи інших організаціях незалежно від форми власності, виконує покладені на неї обов'язки по службі за грошову винагороду, що виплачується за рахунок коштів бюджету, бюджету відповідних органу, установи, військового формування, організації, а також власника організації та індивідуального підприємця.

Однак, таке саме положення відкриває рубрику набуло подальшого розвитку. Вважаємо, що наукова новизна є візитівкою дослідження й тому тут треба не кількісний підхід, а якісний.

4) Автором вперше доводиться той факт, що законодавство потребують доповнення санкції статті додатковими обов'язковими покараннями, такими як: конфіскація майна, позбавлення права обіймати певні посади й займатися певною діяльністю та позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину чи кваліфікаційного класу.

Не зовсім зрозумілим є словосполучення «додаткові обов'язкові покарання», адже загальновідомо, що покарання можуть бути основними, додатковими або такими, які призначаються і як основні, і як додаткові, однак ця позиція визначена й у висновках (С. 233).

5) Також серед положень наукової новизни автором визначено, що уперше: досліджено проєкт нового Кримінального кодексу щодо кримінально-правових особливостей, які визначені при кваліфікації суспільно небезпечних діянь, пов'язаних із викраданням, привласненням, вимаганням та іншим протиправним посяганням на військове майно, яке вчиняється військовослужбовцями. Дослідження, вивчення будь-яких джерел не є навіть завданням дослідження, тому не може бути положенням наукової новизни.

6) У процесі рецензування виникало питання про актуальність для розгляду проблеми змішаної форми вини джерел 1966 року (джерело 161), 1984 року (164), а також робіт 1902 року (82) та 1961 (81) року.

7) Технічні зауваження.

На сторінках 62 та 63-64 розміщено таблиці, які бажано було б перенести у додатки.

Джерела 111 і 124 та 33 і 126 – ідентичні. Завеликий обсяг тексту для такого виду дослідження.

Зазначені зауваження носять дискусійний характер, відображають власну наукову позицію рецензента, можуть слугувати підставою для наукової дискусії під час прилюдного захисту дисертації і не впливають на загальну позитивну оцінку праці здобувача.

Конопельський Віктор Ярославович доктор юридичних наук, професор – без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада
ДФ 41.884.057 присуджує

Коту Ростиславу Дмитровичу

(власне ім'я, прізвище, здобувача (ки) у давальному відмінку)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право

(галузь знань)

за спеціальністю (спеціальностями) 081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) .

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється
підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Віктор КОНОПЕЛЬСЬКИЙ

(власне ім'я та прізвище)